

DEL 10 AL 16
D'AGOST
DE 2004

EL TEMPS 48 DOCUMENT

L'esdeveniment
esportiu i cultural
per excel·lència visita
Grècia, el seu bressol.

Ate

nes

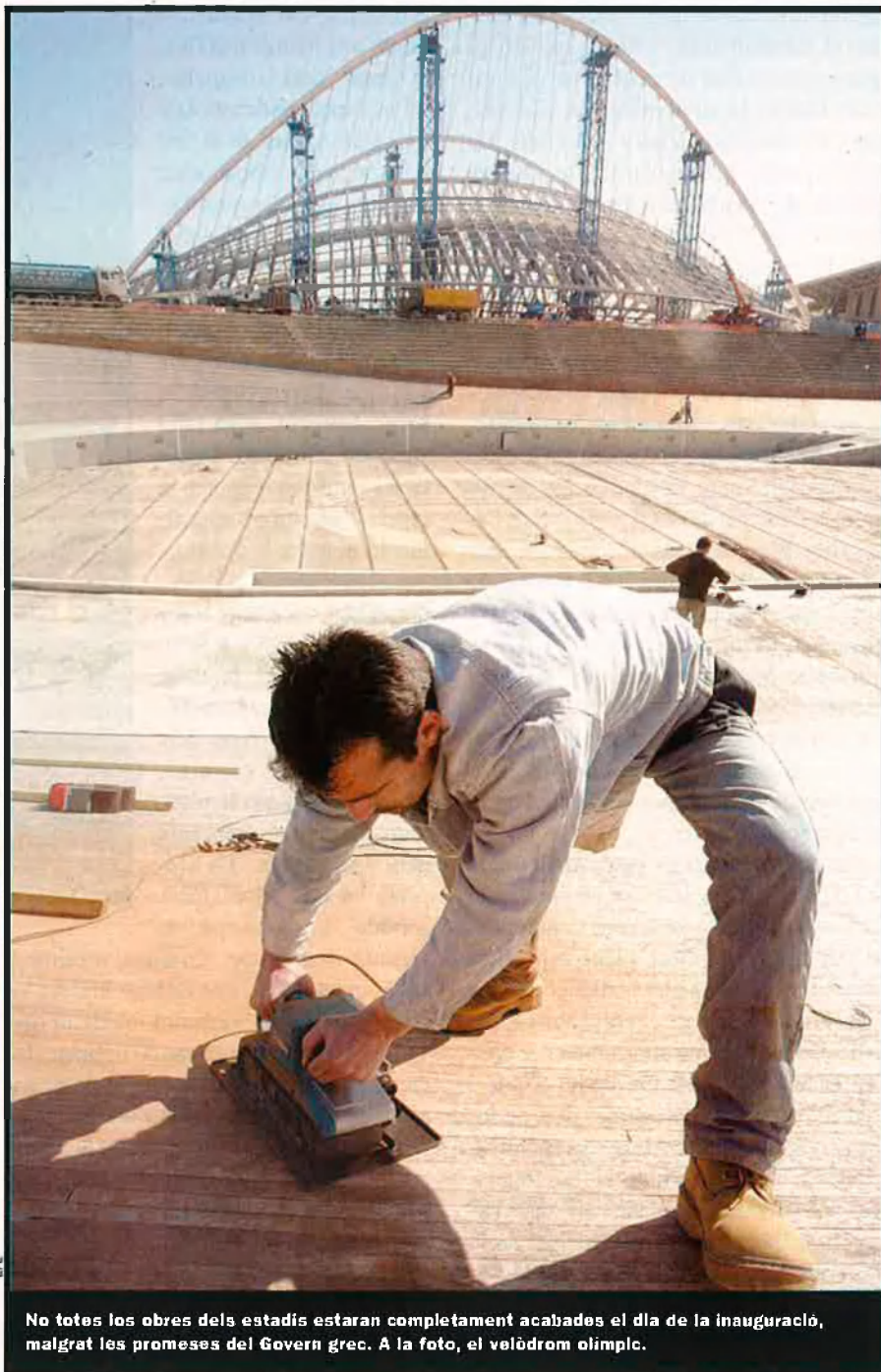
EL TEMPS,
enmig
del nou
escàndol de
corrupció del
COI denunciat
per la BBC,
repassa les
incògnites que
defineixen el retorn
a casa d'una fita
ineludible.

Diuem que les segones parts mai no foren bones. Aquest tòpic amenaça els XXVIII Jocs Olímpics que comencen aquesta setmana a Atenes. Per segona vegada en els temps moderns, l'esdeveniment esportiu i cultural per excel·lència visita Grècia, el seu bressol. I ho fa després que, el 1896, el baró de Coubertin rescatara de l'oblit l'esperit dels jocs que se celebraven a l'Atlis d'Olimpia, a l'antiga Grècia, i en modernitzara els valors. No podem explicar la modernitat sense els Jocs Olímpics, sense el seu impacte comunicatiu i la voluntat d'esdevenir un espai de pau, llibertat i diàleg entre cultures. Amb tot, moltes són les incògnites que assoten els Jocs Olímpics, ara que tornen a casa. **EL TEMPS** fa un repàs d'alguns fets que marquen l'actualitat d'una fita esportiva i cultural ineludible que tornarà a captar l'atenció del planeta sencer.

Cursa d'obstacles. Que "les segones parts mai no foren bones" sembla que es confirma en aquest cas, sobretot si es té en compte la cursa contrarellotge que ha hagut de córrer la ciutat grega per estar a punt per a la inauguració dels Jocs, el 13 d'agost. El tòpic, però, s'alimenta, a més, de les expectatives difoses i de la mala imatge que ha donat, per exemple, el procés de construcció de l'Estadi Olímpic, obra de l'omnipresent Santiago Calatrava. A principi de maig, les vistes eren desoladores. Un forat de magnituds colossals al bell mig de la pista, i la coberta, certament impressionant, encara per rematar. Així ho va recollir la premsa internacional i, per tant, l'opinió pública. Fins i tot en alguna enquesta s'ha arribat a preguntar per l'estat de les obres. I és cert que s'ha venut un cert temor per no arribar a l'hora.

El Govern grec, evidentment, ha negat la majoria d'aquestes temences. Però no ha respost encara les acusacions sobre el risc que moltes infraestructures bàsiques, projectades per a l'ocasió, no estiguin acabades del tot. Els mandataris del Comitè Olímpic Internacional (COI) han intentat llançar balons fora i distraure l'atenció davant del retard en l'execució. El president del COI, el belga Jacques Rogge, afirmava recentment que les instal·lacions tal vegada no seran

No totes les obres dels estadis estaran completament acabades el dia de la inauguració, malgrat les promeses del Govern grec. A la foto, el velòdrom olímpic.

perfectes, però que estaran llestes, i a punt. Amb aquestes paraules, Rogge volia tranquil·litzar els neguitosos. Ara bé, el que no està tan clar és si ho ha aconseguit, o si, pel contrari, ha aportat encara més escepticisme a la sensació que aquesta ha estat la d'obstacles més difícil que se celebrarà a la seu olímpica. Una notícia preocupant, d'altra banda, per a un espectacle que no admet el fracàs.

Amb tot, divendres, 13 d'agost, dia declarat festiu pel Govern grec, s'inauguraran els XXVIII Jocs Olímpics de l'era moderna. Novament, la mitologia grega. Nikè, la deessa de la victòria, impresa a les medalles. L'Atlis d'Olimpia en *high-tech*, reconvertit en la nova àgora d'Atenes per obra i gràcia de Calatrava. L'admiració pública. La cobertura global. Focs d'artifici, els anells, la torxa. Novament, de Marató eixiran els més valents

per recórrer els 42 quilòmetres fins arribar al Panathinakos, l'estadi mil·lenari, que es va recobrir de marbre per als primers Jocs de la modernitat. Els ciclistes, fins i tot, pedalejaren per l'Acròpolis. Tal vegada, això, la singularitat de l'antiga Grècia, el retorn a casa, són els elements que salven els Jocs de ser una nova versió, descolorida, del que antigament, fa cent anys i més, van ser.

Atenes volia els Jocs de 1996, per commemorar el seu primer centenari. Però diuen les males llengües que la Coca-Cola va poder més i Atlanta els va organitzar. Uns anys després, l'escàndol va saltar quan afloraren les denúncies de suborns a directius del COI perquè Salt Lake City fóra designada seu dels Jocs Olímpics d'hivern l'any 2002. Encara no fa uns dies, l'ombra de corrupció visitava novament l'olimpisme, quan la BBC va denunciar que un membre del COI, el president del Comitè Olímpic de Bulgària, havia venut el seu vot per 200.000 euros a la candidatura de Londres. Tota una bomba informativa poc abans de la inauguració dels Jocs.

Més enllà de tot això, però, Atenes té al seu davant una oportunitat per canviar la seua façana. Urbs fortament contaminada, ha hagut d'aplicar plans específics per reduir la pol·lució i així poder ser l'amfitriona dels Jocs. Perquè, al capdavall, els Jocs són una oportunitat per créixer. Barcelona va ser un model d'èxit, i Sydney, un altre. A preguntes dels periodistes, l'alcaldeessa d'Atenes va manifestar que ja li agradaria que els Jocs tingueren uns efectes semblants als que tingueren a Barcelona, en el turisme, en la projecció mundial de la ciutat, en la trama urbanística. De moment, ha explicat que els canvis que han hagut de fer, per ser-ne amfitrions, han estat de per si positius i radicals, perquè l'Atenes dels vuitanta, bruta i contaminada, ha donat pas a una ciutat renovada.

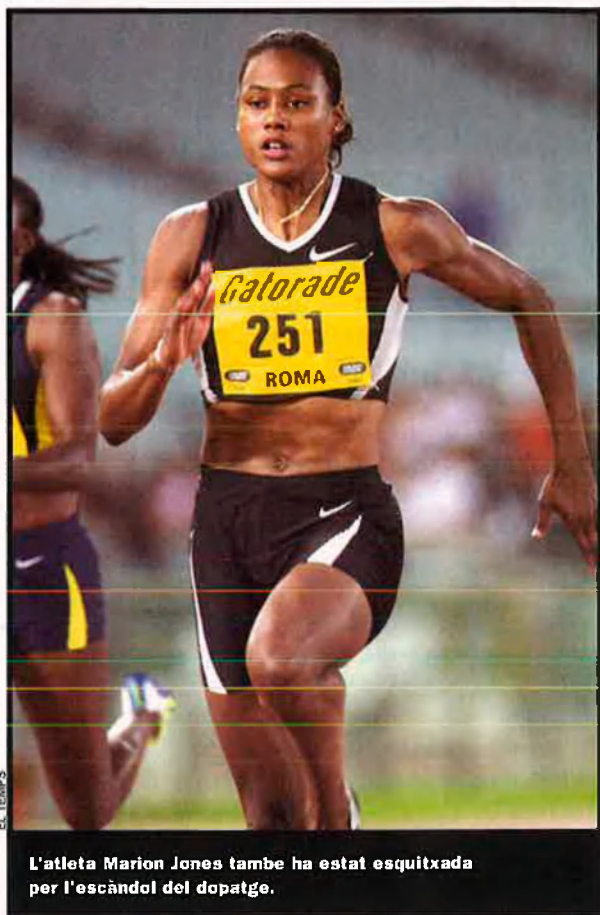
Dora Bakoyannis ha reconegut que la coberta de l'Estadi Olímpic, com a símbol, els ha portat més d'un maldecap. Perquè sap que la projecció de la ciutat no sols depèn dels canvis urbanístics i mediambientals que s'hi han fet sinó també, i sobretot, de l'èxit organitzatiu i esportiu de l'esdeveniment. Per això, ha volgut negar la majoria d'incerteses ex-

pressades darrerament i donar una imatge positiva, a pesar dels obstacles, de la cursa contrarellotge. I és que Atenes té al seu davant una oportunitat que no pot desaproveitar. De fet, ja ha sobrepassat el rècord de voluntaris de Sydney. La venda d'entrades és, de moment, satisfactòria. La seu olímpica sap que d'això depèn la seua projecció. Siga com siga, els corredors d'obstacles també es disputen la glòria, l'or, i en aquesta situació es troba la ciutat.

Dopatge, el camí més curt.

L'any 1988, a Seül, el canadenc Ben Johnson va batre Carl Lewis, el fill del vent, en la final dels 100 metres. I no sols això, també va rebaixar la plusmarca mundial per sota dels 9,80 segons. La sorpresa va estar ràpidament servida. I no perquè la victòria de Johnson semblara, a primera vista, inabastable, que tothom així ho va creure, sinó per l'escàndol majúscul que va significar el primer cas de dopatge detectat en uns Jocs Olímpics, en la prova reina de l'atletisme i contra un rival, Lewis, que encara avui és un referent de superació i honestat en l'alta competició. Johnson havia consumit anabolitzants per incrementar la massa muscular i guanyar en explosibilitat. Lewis, al capdavall, va rebre la medalla d'or, tot i haver entrat segon per la línia de meta. El seu rival, en canvi, no va tornar a participar mai més en cap gran cita de l'atletisme.

Des d'aleshores, el dopatge ha esdevingut la principal amenaça de l'esport i, sobretot, la debilitat més flagrant que assetja l'esperit fundacional dels Jocs Olímpics. Justament, l'administració i l'ús de substàncies prohibides amb el propòsit d'alterar artificialment la capacitat atlètica se situa a les antípodes dels valors que han engrandit aquestes celebracions. D'això, però, ens n'hem hagut de fer la

L'atleta Marion Jones també ha estat esquitxada per l'escàndol del dopatge.

idea a mesura que els règims comunistes s'enfonsaren, com l'antiga República Democràtica d'Alemanya, o s'han obert, com és el cas de la Xina.

A tall d'exemple, després de la caiguda del mur de Berlín, l'opinió pública va assistir, atònita, a les denúncies de molts atletes de l'antiga RDA que havien consumit productes il·legals, durant les dècades dels setanta i vuitanta, en el marc d'una planificació dissenyada per les autoritats comunistes per millorar els resultats en les cites esportives d'alta competició. A la Xina, durant la dècada passada, també s'encadenaren les sospites que despertaven l'evolució inexplicable de moltes corredores de fons i l'accelerat ritme de plusmarques mundials que es van batre en tan poc de temps.

Tanmateix, el dopatge també ha afectat els països amb més transparència informativa, com Espanya, Anglaterra i els Estats Units, per posar només uns exemples. El cas de l'espanyol Johan Muehlegg, guanyador de tres medalles d'or als Jocs d'hivern de Salt Lake City, l'any

A close-up photograph of Michael Phelps swimming in a pool. He is wearing a white swim cap with 'INBA' and an American flag logo, and black goggles. He has a determined expression with his mouth open, splashing water around him. The background shows blue lane lines in the pool.

El nadador nord-americà Michael Phelps s'ha imposat un repte titànic: igualar i superar les set medalles d'or que el seu compatriota Mark Spitz va guanyar a Múnic en els Jocs del 1972.

2002, i desposseït d'aquestes quan li detectaren substàncies dopants, ha estat l'exemple més proper –i tan proper que ho va ser: Espanya el va batejar, afectuosament, com a Juanito!–, però no l'únic que a l'estat espanyol s'ha descobert. Alberto García, corredor de cros, ha estat suspès durant dos anys per consum d'EPO, i estava cridat a ser una de les grans alternatives al domini africà en les llargues distàncies.

Siga com siga, l'esport espanyol tampoc no s'ha salvat d'una xacra que afecta implacablement totes les disciplines. Només cal veure la pesada sospita que plana sobre el ciclisme, quan a l'alba s'escruta els corredors amb controls per sorpresa. O el dopatge al futbol, més enllà de l'afer Maradona, amb jugadors de la Lliga espanyola, com l'uruguaià Correa, del Reial Mallorca, que encara està pendent de resoldre el contenciós per consum de substàncies il·legals. Fet i fet, el dopatge és transversal i va més enllà dels sexes i les fronteres, perquè, en definitiva, al circ esportiu es mouen molts interessos co-

mercials, lluny d'aquell amateurisme quasi naïf que el baró de Coubertin pregonava. Interessos esportius i publicitaris, competició en estat salvatge, que arriben a justificar allò del fi que justifica els mitjans.

El colp definitiu, però, l'han donat els nord-americans, amb l'escàndol dels laboratoris BALCO i les denúncies creuades entre atletes i la USADA, l'agència

**L'esport espanyol
tampoc no s'ha
salvat del
dopatge.
Només cal veure
els controls per
sorpresa que fan
als ciclistes**

estatal dels EUA que vetlla contra el consum de substàncies prohibides en l'esport. Unes denúncies fetes públiques a tan sols dos mesos de la inauguració dels Jocs Olímpics, les quals han afectat noms il·lustres de l'atletisme mundial. Marion Jones, tres vegades campiona olímpica; Tim Montgomery, plusmarquista mundial dels 100 metres... Estrelles que, directament o indirectament, han estat relacionades amb el laboratori californià BALCO, que va fabricar el THG, un esteroide anabolitzant de síntesi que, segons l'USADA, suposadament s'havia distribuït entre l'elit de l'atletisme nord-americà per no acusar-los directament d'altres infraccions de dopatge.

Comptat i debatut, l'ombra sempre allargada del dopatge ha afectat els dos grans favorits de la velocitat, parella de fet en la vida real, i units en la desgràcia d'haver-se quedat fora d'una cita olímpica que vol implantar els mètodes de detecció més avançats per garantir el joc net. Fins ara, el COI no els ha fet públics per no donar cap pista als qui consumei-

Isabel Fernández, que va guanyar l'or a Sydney i el bronze a Atlanta, serà qui encapçala la delegació espanyola. Aquesta judoca alacantina és una de les olímpiques del nostre país amb més possibilitats d'aconseguir algun èxit.

xen la somatropina, hormona coneguda per les sigles del HGH, que s'usa en medicina per tractar els retards de creixement. Aquesta substància fins ara havia passat desapercebuda als controls mèdics, incapaços de discernir entre l'hormona natural i la inoculada artificialment.

Tot i que les autoritats del COI no han confirmat les filtracions per mantenir la tensió i el dubte, tots els indicis apunten que hi haurà un avenç considerable en la detecció del HGH, amb un sistema de doble prova que podria arribar a trobar si s'ha administrat HGH vuitanta-quatre dies abans de la competició. Tota una fita que pretén bandejar el dopatge del dia a dia de l'alta competició, per rentar-li la cara i per impulsar l'esperit que va animar els Jocs Olímpics.

L'amenaça, l'obsessió. Setembre negre. Any 1972. Vila olímpica de Munic. Un comando palestí va assassinar onze

atletes de la delegació israeliana. La comoció primera va donar pas ràpidament a la perplexitat. A Mèxic 68, just uns anys abans, la gosadia del Black Power dels atletes de color dels EUA havia obert una nova via de reivindicacions cíviues aprofitant els esdeveniments esportius.

Qui realment s'ha guanyat un lloc a l'Olimp és l'esport femení. A pesar de les dificultats, traves i prejudicis, els Jocs seran els de les dones

Però ningú no s'hauria imaginat mai que les reivindicacions arribaren als extrems de l'assassinat indiscriminat d'israelians, que va situar el conflicte de l'Orient Mitjà en primera plana de l'actualitat –com si no hi haguera estat mai!– i va convertir els Jocs Olímpics en una caixa de ressonància inimaginable aleshores, per la seua cobertura i atenció informativa. D'aquell setembre negre del 1972 i del 11 de setembre del 2001, aprenguérem una lliçó: l'abast letal de la combinació entre el terrorisme i la seua amplificació a través dels mitjans de comunicació.

Una lliçó que ha centrat les preocupacions dels organitzadors dels Jocs d'Atenes. Dits, altrament, els Jocs de la seguretata, davant l'amenaça del terrorisme: els primers Jocs després de l'11-S. Per entendre la psicosis existent, només cal fixar-se en l'augment de la partida pressupostària destinada a la seguretata i al combat de possibles actes terroristes. Dels 300 milions d'euros gastats a Sydney als gairebé 1.200 milions d'Atenes. Quatre vegades més. I és que no volen que es repetesca l'atemptat bomba d'Atlanta, l'any 1996, que va costar la vida a una persona i en va deixar ferides un bon grapat, i que va entelar els Jocs amb una imatge d'inseguretata.

Atenes no ha estat una ciutat castigada pel terrorisme global, al contrari que Istanbul o, més recentment, Madrid. És cert que s'hi han comès alguns atemptats, com el del maig passat contra unes casernes de policia, sense ferits d'importància. Tanmateix, els Jocs esdevenen un reclam potencial per a la planificació d'actes terroristes, en opinió dels experts. Per això el Govern grec ha mobilitzat entre 50.000 i 70.000 persones, entre policia, exèrcit i unitats especials, per mantenir vigilat el transcurs dels Jocs Olímpics, amb una èmfasi especial a la vigilància de l'espai aeri: míssils Patriot i diverses forces especials de l'OTAN, incloent-hi avions AWACS de seguiment aeri, reforçaran aquesta parcel·la. Fins i tot, a tall d'anècdota, una empresa israeliana ha arribat a oferir autobusos blindats amb vidres antibala, dels que s'usen a les colònies jueves en territori palestí, per garantir la seguretata dels més de 10.000 atletes participants durant els trasllats.

La seguretat als Jocs d'Atenes ha estat, fins i tot, motiu d'una enquesta que el grup Time Warner va fer pública l'última setmana de juliol, en què es destacava que un de cada tres europeus creu que els Jocs Olímpics seran objectiu d'un acte terrorista. Tanmateix, la CNN i *Time*, els mitjans que l'han publicada, han matisat que, a pesar d'aquest percentatge, són més els ciutadans que creuen que no succeirà res, tot i que, per si de cas, demanen que s'extremen les mesures de seguretat. Unes mesures que, segons els països –cas d'Israel, els Estats Units o el Regne Unit– seran excepcionals. De fet diuen que han negociat la presència de cossos d'elit armats propis per reforçar les seues delegacions, encara que això atempta contra la legislació grega. Segons aquestes informacions, el Govern grec ha estat pressionat perquè accepte la presència d'aquestes delegacions, encara que ja ha desmentit públicament que s'haja permès la presència de cossos armats estrangers en tasques de vigilància. En tot cas, si el dopatge és la gran debilitat dels Jocs, el terrorisme, després de l'11-S, n'ha esdevingut l'amenaça.

Perseguint l'Olimp. Michael Johnson, retirat. Maurice Green (100 m) i Hicham El Gerrouj (1.500 m), lluny de la seua millor forma. Marion Jones (100 m) i Tim Montgomery (100 m), absents per no haver aconseguit la classificació als EUA i amb l'ombra del dopatge al seu darrere. Haile Gebreselassie (5.000 i 10.000 m) deixa pas als més joves. L'atletisme troba a faltar la seua estrella, un clar dominador. El seu Carl Lewis o el seu Jesse Owens de torn. Un esportista capaç de trencar un rècord, d'alçar un estadi en la final, de marcar uns Jocs amb el seu talent, com Lewis a Los Angeles 84, quan aconseguí quatre medalles d'ori va emular la llegenda d'Owens a Berlín, davant Hitler.

L'atletisme, tanmateix, no és l'única disciplina que busca referents. Podríem dir que els Jocs Olímpics, en general, estan a l'expectativa. A veure qui dona la sorpresa, es corona i es guanya un lloc en la història. De moment, només Michael Phelps, el nadador nord-americà, ha apostat fort amb una fita titànica: igualar

i superar les set medalles d'or del també nadador dels EUA Mark Spitz, aquell jove amb bigoti que a Munic 72 tombà totes les marques. Phelps, un fenomen que no supera els vint anys, vol ser l'Spitz del segle XXI, el dominador del crol, de l'esquena i la papallona, dels 100 i dels 200 metres. Phelps sap que no serà una tasca fàcil. Que en l'època de Spitz s'accedia directament a la final i ara, no. Però Phelps no vol ser un esportista més, perquè té les condicions per no ser-ho. Phelps vol ser Spitz, Lewis, aquell Beamon que un dia va volar per damunt la sorra. Phelps vol ser el Dream Team, aquell equip irrepetible de jugadors de la NBA que animaren Barcelona l'any 1992 amb el seu bàsquet de somnis.

Phelps ha aconseguit classificar-se per a disputar sis proves individuals, més les tres de relleus per equips, tot i que ha anunciat la seua retirada dels 200 esquena. Sap, però, que és la millor elecció per igualar els set ors de Spitz i, si la sort l'acompanya, superar-lo amb vuit. Phelps ha recuperat l'emoció de la natació i, sobretot, l'esperança en l'esport, en el valor de la superació, en la competició en estat pur. Phelps s'ha reencarnat en repte esportiu i alhora en reclam publicitari. Perquè Phelps ha revaloritzat un esport, la natació, que pot prendre, certament, protagonisme a l'atletisme, mentre aquest troba el seu relleu generacional. Phelps, els seus compatriotes Ian Crocker i Aaron Peirsol, i l'australià Ian Thorpe estan cridats a batre rècords mundials, a ser-ne els protagonistes. Spitz ho va ser a Munic 72. Phelps vol continuar el seu llegat, la llegenda dels vuit ors, un rècord inabastable en la història ara a prop de batre's.

La victòria és femenina. Si Phelps valida el seu repte, té assegurat un lloc en l'Olimp. Però qui se l'ha guanyat, a pesar de les dificultats, de les traves, dels prejudicis, ha estat l'esport femení. Els Jocs Olímpics d'Atenes, més enllà de la seguretat, del dopatge, de Phelps fins i tot, seran el Jocs de les dones. Del seu protagonisme creixent, imparabile. Només cal fixar-se en la delegació espanyola. Dels 332 esportistes, un 45% són dones. I l'alacantina Isabel Fernández, la judoca

que va guanyar l'or a Sydney i el bronze a Atlanta, serà qui l'encapçale. Tot un símbol de la revolució que ha viscut l'esport mundial des de fa unes dècades. Revolució que podríem situar al mateix nivell que la irrupció de la romanesa Nadia Comaneci a Montreal 76, amb la perfecció mai vista, en la disciplina de la gimnàstica esportiva.

Comaneci va significar un alè d'aire fresc, un revulsiu. Després la seguiren Marita Koch, Marlene Ottey i tantes altres més, fins a arribar a Marion Jones, tres vegades campiona olímpica i cinc vegades del món, actual reclam publicitari de Nike, com la britànica Paula Radcliffe. Dit d'altra manera, les dones s'estan acostant als mateixos privilegis i a la presència pública de l'esport masculí. Si fem una mirada enrere, ens adonem que, en l'era antiga, les dones, com els esclaus, mai no tingueren accés a la competició; però és que a l'era moderna, el baró de Coubertin tampoc no les va incloure en la recuperació dels primer Jocs Olímpics d'Atenes, l'any 1896. Al contrari, fins a la cita d'Estocolm el 1912 no es van admetre oficialment.

Això, però, tampoc no vol dir gran cosa, perquè fins a l'any 1981 cap dona no va formar part del Comitè Internacional Olímpic. En el cas espanyol, que la senadora alacantina del PP Miriam Blasco fóra el primer or femení de la història, guanyat a Barcelona, ens indica que el treball silenciós i, la majoria de les vegades, ple d'incomprensions ha donat fruits. L'equip femení ha esdevingut, per a la delegació espanyola, la seua taula de salvació davant dels dubtes al voltant de les prestacions de la selecció masculina. La catalana Gemma Mengual, en natació sincronitzada, la menorquina Elena Gómez, en gimnàstica esportiva, o l'alacantina Isabel Fernández, en judo, són tres de les grans esperances de medalla. Un triomf esportiu, però també un triomf social que posa justícia, sobretot, en l'esport. Dora Bakoyannis, alcaldessa d'Atenes, ha explicat, orgullosament, que a l'antic Atllis d'Olimpia, restaurat per a l'ocasió, competiran homes i dones. No com en l'antiguitat. D'això es tracta.

Salvador Giménez